KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 29.6.2006
KOM(2006) 349 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Provádění lisabonského programu Společenství:

Financování růstu malých a středních podniků – evropský přínos

{SEK(2006) 841}
{SEK(2006) 842}
{SEK(2006) 856}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Provádění lisabonského programu Společenství:

Financování růstu malých a středních podniků – evropský přínos

OBSAH

1. Podpora lisabonského procesu 3
2. Lepší prostředí pro investice rizikového kapitálu 4
3. Vyšší dluhové financování pro malé a střední podniky 7
4. Příspěvek EU k financování malých a středních podniků 8
5. Lepší správa na vnitrostátní úrovni 10
6. Závěr 11

1. PODPORA LISABONSKÉHO PROCESU

Partnerství pro růst a zaměstnanost zaujímá mezi politikami Evropské komise zásadní místo. Úspěch tohoto partnerství závisí na tom, zda malé a střední podniky v Evropě naplní svůj potenciál, neboť tyto podniky jsou naprosto nezbytné pro posílení podnikání, hospodářské soutěže a inovace, které vedou k udržitelnému růstu a rozvoji. Závěry zasedání Evropské rady z jara 2006 navíc zdůraznily, že pro růst malých a středních podniků je důležitý plně integrovaný finanční trh a dostatečný přístup k finančním prostředkům. Právě lisabonský proces poskytuje rámec pro zlepšení přístupu k finančním prostředkům prostřednictvím reforem na úrovni jednotlivých zemí i EU.

Takové zlepšení je nezbytné, i když v mnohých členských státech je již financování malých a středních podniků na světové úrovni. Polovina států na nedávno zveřejněném seznamu 20 zemí s nejlepším přístupem ke kapitálu jsou členské státy EU[1]. Jedním z hlavních úkolů je tedy rozšířit osvědčené postupy po celé EU.

Při zlepšování přístupu k finančním prostředkům je rozmanitost malých a středních podniků v EU výhodou. Liší se nejen co do kultury, ale i co do metod inovace. Některé přinášejí špičkové technologie, zatímco jiné vylepšují procesy a výrobky nebo vyvíjejí nové marketingové strategie. Další sice žádné inovace nepřinášejí, ale přesto představují pro společnost zásadní přínos. Tato rozmanitost znamená odlišné potřeby financování u jednotlivých podniků. Členským státům také poskytuje možnost zlepšit své politiky tím, že se vzájemně poučí o osvědčených postupech, a tím usnadní přístup k rizikovému kapitálu a dluhovému financování.

Evropská unie musí zlepšit dostupnost rizikového kapitálu pro malé a střední podniky s velkým potenciálem růstu. Po výrazném poklesu ze 4,2 miliardy EUR v roce 2001 v důsledku splasknutí technologické bubliny stagnují evropské investice rizikového kapitálu do začínajících podniků na úrovni zhruba 2 miliardy EUR. Nárůst počtu investic do společností ve fázi rozvoje od roku 2004 je sice povzbuzující, evropské akciové trhy však zjevně nejsou schopny pomoci s přechodem do další vývojové fáze výraznému počtu úspěšných společností, jejichž další růst je pro EU velmi důležitý.

Nedávný průzkum[2] ukázal, že 14 procent z 23 milionů malých a středních podniků registrovaných v Evropské unii potřebuje lepší přístup k dluhovému financování, neboť stále ještě mohou narazit na problémy při žádosti o úvěr nebo mikroúvěr pro svůj další projekt.

Na druhou stranu také mnoho podnikatelů potřebuje poradit, jaké jsou výhody a nevýhody různých forem financování a jak nejlépe prezentovat investiční projekty těm, kdo by je mohli financovat. Také programy na podporu investic by měly následovat příklady správné praxe jinde v Evropě.

Celkově je třeba v Evropě vytvořit prostředí, v němž budou podnikatelé i poskytovatelé finančních prostředků ochotnější přijímat a sdílet rizika.

---

1 Best Markets for Entrepreneurial Finance (Nejlepší trhy pro financování podniků), Milken Institute, Index přístupu ke kapitálu 2005, říjen 2005.

2 Průzkum Flash Eurobarometr 174, září 2005.

Vyřešení tohoto problému je naprosto zásadní, jelikož malé a střední podniky jsou důležitým zdrojem inovace a nových pracovních míst, pohánějí evropský růst a svou činností podporují strukturální změny a lepší životní podmínky v celé Evropě.

Toto sdělení představuje řadu opatření týkajících se financování inovativních malých a středních podniků a doplňuje sdělení o moderní politice malých a středních podniků. Vychází ze snah Komise o lepší fungování jednotného trhu, o podporu investic do výzkumu a jeho komerčního využití a z dřívějších sdělení o přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům.

2. LEPŠÍ PROSTŘEDÍ PRO INVESTICE RIZIKOVÉHO KAPITÁLU

Budoucí evropská konkurenceschopnost závisí na integrovaném, otevřeném a konkurenceschopném finančním trhu, který zahrnuje také rizikový kapitál, a zejména tu část trhů s rizikovým kapitálem, která se obecně nazývá rizikový a rozvojový kapitál (venture capital)[3].

Pro podnikatele usilující o růst jsou finanční prostředky zvnějšku nezbytné v okamžiku, kdy vyčerpají své počáteční prostředky. Zkušení soukromí investoři jsou pro zahájení podnikání nezbytní, v Evropě je však neformálních investorů (tzv. business angels) a jiných investorů podporujících začínající podniky vážný a trvalý nedostatek. Podle odhadů představují investice těchto neformálních investorů v Evropě méně než 10 % těchto investic ve Spojených státech.

Rozhodnutí o investici do začínajícího podniku je do velké míry založeno na subjektivním zhodnocení vyhlídek daného podnikatele. Při tomto hodnocení jsou důležité shromážděné zkušenosti, a z toho důvodu jsou často pro hodnocení a podporu nových příležitostí nejvhodnější úspěšní podnikatelé. Měli by být motivováni k tomu, aby se sami stali investory – tzv. business angels. Takových investorů má Evropa příliš málo, stejně jako má málo soukromých fondů rizikového a rozvojového kapitálu, které investují i do podniků v počáteční fázi.

Jejich nedostatek je částečně způsoben nízkou výnosností, díky níž jsou tyto investice nepříliš atraktivní. Desetiletý výnos z celkových investic rizikového a rozvojového kapitálu dosahoval v Evropě 6,3 % ve srovnání s 26 % ve Spojených státech[4]. Takto nízké výnosy samozřejmě nemohou zajistit takovou úroveň soukromých investic, jakou Evropa potřebuje. Vzhledem k nedostatku těchto počátečních a startovacích investic však nové podniky nejsou schopny dorůst do takové velikosti, aby již mohly přilákat rozvojový kapitál. Strnulost výrobního a pracovního trhu snižuje výnosy a mezery v řetězci financování nedovolují mnoha začínajícím podnikům naplnit jejich růstový potenciál.

---

[3] Trhy s rizikovým kapitálem zahrnují neformální investory (tzv. business angels), fondy rizikového a rozvojového kapitálu a trhy s růstovými akciemi. Úplný glosář viz příloha II.

[4] Číselné údaje do konce roku 2004. Ve výpočtu těchto číselných údajů existují rozdíly co do metodiky a dat, to však nemění závěry ohledně nízkých číselných údajů pro Evropu. Zdroje: „Venture Capital Returns Held Steady At Year-End 2004“ (Stabilní výnosy rizikového a rozvojového kapitálu na konci roku 2004), NVCA 11. 4. 2005, a „Pan-European survey of performance“ (Celoevropský průzkum výnosnosti), EVCA 27. 10. 2005.

Nedostatek soukromých zdrojů financování pro podniky v počáteční a startovací fázi částečně kompenzují veřejní investoři nebo partnerství veřejného a soukromého sektoru. Pro tyto účely byly využity i finanční nástroje z programů EU a nová pravidla pro státní podporu pomohou zaměřit státní podporu tak, aby překlenula tuto mezeru na trhu. Efektivní veřejné investice však musí vytvářet partnerství se soukromými investory a nedostatek soukromých investorů nedovoluje mnoha začínajícím podnikům naplnit jejich potenciál.

Členské státy by měly vytvářet pobídky pro soukromé investory, kteří jsou ochotní investovat do podniků, a to i za použití veřejných finančních prostředků ke spoluinvestování s neformálními investory (business angels). Komise stanoví a bude šířit osvědčené postupy, které mohou pomoci zlepšit podmínky pro takové investice.

Ztrojnásobení počátečních investic fondů rizikového a rozvojového kapitálu

Nedostatek financování v počáteční fázi zpomaluje růst malých a středních podniků v EU. Ve Spojených státech představují investice rizikového a rozvojového kapitálu v počáteční fázi zhruba 0,04 % HDP. Této úrovně již v roce 2004 dosáhly nebo ji dokonce překročily Švédsko, Dánsko a Spojené království[5]. Pokud by se na tuto úroveň dostaly i zbývající země EU, znamenalo by to, že by EU byla schopna investovat asi 6 mld. EUR ročně. Tím by se současná úroveň ztrojnásobila. Této úrovně již investice v minulosti krátkodobě dosáhly, cílem však je, aby se tak stalo natrvalo. Některé z těchto investic mohou být klíčem k budoucnosti Evropy.

Dosažení tohoto cíle by napomohly reformy uvedené v tomto sdělení, např. odstranění překážek pro přeshraniční investice a efektivní využívání zdrojů financování.

Srovnání se Spojenými státy ukazuje, že je třeba ještě hodně věcí zlepšit, zejména v technologické oblasti. V USA jsou celkové investice rizikového a rozvojového kapitálu v technologické oblasti čtyřikrát vyšší než v Evropě. Průměrná investice v Evropě je navíc 0,9 mil. EUR ve srovnání s 6,1 mil. EUR v USA, což omezuje možnosti růstu.[6] Aby Evropa zlepšila svou konkurenceschopnost v celosvětovém měřítku, musí podstatně zvýšit financování pomocí rizikového a rozvojového kapitálu a rozšířit investice.

V Evropě se zjevně z rizikového a rozvojového kapitálu financují projekty dříve a menšími částkami než v USA a, jak již bylo uvedeno výše, tyto investice přinášejí menší výnosy.[7] To může být částečně způsobeno skutečností, že investoři rizikového a rozvojového kapitálu v Evropě častěji než v USA financují projekty předtím, než jsou připraveny na obchodní tlaky s tím spojené. To může souviset s nedostatkem vhodných zdrojů investic pro úplně počáteční fázi.

Další problémy způsobuje roztříštěnost trhu. V důsledku toho se mnoho fondů nemůže náležitě specializovat a jejich řídicí týmy nemohou rozvíjet specifické zkušenosti s určitou oblastí, které jsou pro úspěšné investování nezbytné. Výsledkem je výrazně méně efektivní

---

5 „Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity“ (Výroční průzkum celoevropských aktivit v oblasti soukromého kapitálu a rizikového a rozvojového kapitálu) 2004.

6 Viz „Money for Growth: The European Technology Investment Report 2005“ (Peníze na růst: zpráva o evropských investicích v technologické oblasti za rok 2005), PriceWaterhouseCoopers.

7 „Profitability of venture capital investment in Europe and the United States“ (Rentabilita investic rizikového a rozvojového kapitálu v Evropě a ve Spojených státech), řada ekonomických článků o evropském hospodářství, č. 245.

trh s rizikovým a rozvojovým kapitálem než v USA. Rozdíly ve výnosech mezi nejlepšími a nejhoršími evropskými fondy rizikového a rozvojového kapitálu jsou značné. Nejlepší fondy dokáží trvale produkovat přiměřené výnosy a přilákat soukromé investory.

V Evropě také převažuje negativní postoj k riziku a usilování o vyšší růst nemá tradici. Firmy ani fondy nejsou v úsilí o vyšší růst dostatečně dravé.

Na jednotném trhu by měli mít profesionální manažeři rizikového a rozvojového kapitálu možnost zvyšovat kapitál a investovat bez ohledu na hranice, aniž by byli znevýhodněni při placení daní nebo museli vyřizovat rozsáhlou právní dokumentaci. Tak tomu ovšem ještě v Evropě není.

Důležitým aspektem úspěšné investice rizikového a rozvojového kapitálu je strategie odchodu z firmy – okamžiku, kdy vlastník rizikového a rozvojového kapitálu může svou investici převést jinam a uvolnit tak finanční prostředky pro použití v novém podniku. Evropský trh je bohužel slabý i v tomto bodě. Je nutný snadnější přístup k trhům s růstovými akciemi v rámci celé EU, aby firmy mohly snadno vstoupit na akciový trh a aby akcie byly snadno přístupné kvalifikovaným investorům z celé EU. Tento snadnější přístup k finančním prostředkům prostřednictvím akciových trhů by poskytl příležitosti k získání podpory společnostem, které si chtějí zvětšit kapitál za konkurenčních podmínek. Primární emise akcií jsou pro investory rizikového a rozvojového kapitálu přirozenou možností odchodu z firmy a poskytují měřítko pro oceňování při prodeji jiným společnostem. Počet primárních emisí se sice v nedávné době v Evropě zvýšil, v zemích s větší tradicí kapitálového investování by však dosahoval ještě vyšší úrovně. Evropské burzy poskytují alternativní možnosti vstupu na akciové trhy, které rostoucím společnostem umožňují získat kapitál. Pro všechny účastníky na trhu by však bezpochyby bylo užitečné, kdyby se tyto burzy mohly dále rozvíjet a fungovat i přes hranice, poskytovat likvidní prostředky a dosáhnout rozhodující úrovně u poradenských služeb.

Bez likvidních trhů pro odchod rizikového a rozvojového kapitálu doplněných rozhodující úrovní poradenských služeb totiž budou mít fondy rizikového a rozvojového kapitálu vždy problémy. Jejich slabé postavení dusí růst důležitých malých a středních podniků. Komise, členské státy a burzy by proto měly společně pracovat na usnadnění přeshraničního fungování finančních obchodů, na odstranění překážek pro používání konkurenčních zúčtovacích a vypořádacích systémů a uplatnění společných pravidel pro obchodování. Jinak budou očekávané výnosy nižší a možnosti růstu ohroženy. Slibné malé firmy tak nemají příležitost vyrůst ve středně velké nebo velké firmy, čímž se snižuje dynamika evropského hospodářství.

Aby bylo možno splnit lisabonské cíle, musí Komise a členské státy spolupracovat s ostatními zainteresovanými stranami a změnit způsob investování rizikového kapitálu v Evropě. Londýnský summit zabývající se rizikovým kapitálem v roce 2005 stanovil tyto hlavní oblasti vyžadující opatření:

- je třeba podporovat investování neformálních investorů (business angels);
- fondy rizikového a rozvojového kapitálu se musí rozšířit a zprofesionalizovat a musí více spolupracovat se zdroji inovace;
- Evropa se musí vypořádat s roztříštěností trhu rizikového a rozvojového kapitálu;
- Evropa potřebuje likvidní, prorůstově orientované akciové trhy;

- podnikatelé by měli usilovat o vyšší růst a být připraveni více investovat;
- vlády by měly v rámci své politiky oceňovat úspěšné subjekty.

EU musí vytvořit prostředí, které i přes cyklickou povahu tohoto odvětví dosáhne udržitelného růstu investic rizikového a rozvojového kapitálu. K tomu je zapotřebí příznivé právní prostředí pro celý řetězec financování od počáteční fáze po odchod investora z firmy. Státní zásahy by měly být zaměřeny na budování komerčního trhu. Veřejné investice kompenzující nedostatky trhu by měly být pokud možno poskytovány za tržních podmínek, aby byla rozhodnutí o investování vedena výhradně tržní disciplínou, a ve spolupráci se soukromým sektorem. Na uskutečnění tohoto cíle musí Komise a členské státy spolupracovat.

3. VYŠŠÍ DLUHOVÉ FINANCOVÁNÍ PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

Evropské banky a záruční společnosti mají zkušenosti s financováním pozdějších fází rozvoje firem. Tuto jejich schopnost je třeba využít pro zajištění růstu a zaměstnanosti. Nové kapitálové požadavky pro banky („Basel II“) posílily trend, kdy banky kladou větší důraz na řádné rizikové ohodnocení svých klientů. Tím vzniklo jiné prostředí, v němž malé a střední podniky v Evropě musí vést těsný dialog s finančními institucemi. Komise tento dialog nadále podporuje.

Účinná hospodářská soutěž na finančních trzích zlepšuje přístup k finančním prostředkům, jelikož snižuje cenu kapitálu. Komise zahájila průzkumy v sektoru finančních služeb, aby zjistila, zda na těchto trzích soutěž funguje. Tyto kroky navazují na snahu Komise odstranit regulační překážky na jednotném trhu.

Členské státy by měly zavádět správné postupy pro používání záruk, a tím podporovat bankovní úvěry v souladu s pravidly EU pro státní podpory. Záruky by měly být zejména využity na pomoc inovativním malým a středním podnikům, aby mohly financovat výzkum a inovace (včetně ekologicky zaměřených inovací), a na převody podniků. Záruky na úvěry snižují riziko bankovních úvěrů a částečné, dobře cílené státní záruky mohou mít velký vliv na poskytování úvěrů malým a středním podnikům. Záruky také mohou být proticyklické a pomáhat bankám udržet objem úvěrů v době zpomalení ekonomiky.

Členské státy by také měly zajistit, aby jejich vnitrostátní právní předpisy usnadňovaly poskytování mikroúvěrů (úvěrů nižších než 25 000 EUR). Tyto půjčky jsou významným prostředkem podpory podnikání ve formě živnostenského podnikání a mikropodniků, a to zejména u žen a menšin. Tento nástroj podporuje nejen konkurenceschopnost a podnikavost, ale také začlenění do společnosti.

Malé a střední podniky se mohou v různých fázích svého vývoje potýkat s různými finančními potřebami, jako např. posílení rozvahy nebo financování převodů podniků. Mezaninové financování (hybridní nástroje kombinující úvěry a kapitálové investice) nabízí prostor pro inovativní řešení takových problémů. Mezaninové nástroje mohou například předejít rozmělnění vlastnictví a zároveň efektivně financovat růst; mohou pomoci naplnit potřebu silnějších rozvah, a tak splnit očekávání bank v novém finančním prostředí; mohou také pomoci financovat převody podniků (to je velmi důležité, neboť se očekává, že vzhledem k odchodu podnikatelů do důchodu změní každý rok více než 600 000 malých a středních

podniků vlastníka[8], a mnoho převodů vyžaduje financování, které je zajímavé pro všechny účastníky).

Členské státy by tudíž měly podporovat rozvoj trhu hybridních nástrojů a uvědomit si, že se nejedná o zvýhodněné úvěry (soft loans), že je nezbytné zabránit vytlačování soukromého financování a že by měly zajistit, aby vládní programy byly udržitelné a nenarušovaly trh. Komise stanoví osvědčené postupy pro používání hybridních nástrojů.

Dialog a zdravá kapitálová struktura

Kapitálová struktura s příliš velkým objemem dluhů a příliš malým objemem vlastního kapitálu zvyšuje riziko firem a je překážkou investování. Bylo zjištěno, že způsob zdaňování, který upřednostňuje zadlužení před nerozdělenými zisky a novým vlastním kapitálem, brání vytvoření silnějších rozvah. Komise vyzývá členské státy, aby zvážily možnost neutrálnějšího zdaňování různých forem financování.

Kulatý stůl pořádaný Komisí poskytuje příležitost k diskuzím a k přijetí společných stanovisek, a tím zlepšuje dialog mezi bankami a malými a středními podniky. Komise vyzývá členské státy, aby podobná fóra vytvářely i na vnitrostátní úrovni.

4. PŘÍSPĚVEK EU K FINANCOVÁNÍ MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

Hlavními nástroji EU na podporu podnikání a inovací a zlepšení přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům jsou *Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci (CIP)* a *Společné evropské zdroje pro nejmenší až střední podniky (JEREMIE)* v rámci strukturálních fondů. *Sedmý rámcový program pro výzkum* bude zahrnovat opatření na pomoc malým a středním podnikům, aby uspokojily některé své potřeby finančních prostředků v souvislosti s výzkumem.

Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci poskytne prostřednictvím svých finančních nástrojů zhruba jednu miliardu eur, díky čemuž by měly malé a střední podniky podle očekávání získat asi 30 miliard EUR nových finančních prostředků. Nový program bude pružný co se týče investic rizikového a rozvojového kapitálu, bude moci být využit jako doplnění vedlejších fondů spojených s neformálními investory (business angels). Zároveň poskytne podporu bankám, aby mohly spojovat a prodávat portfolia úvěrů malým a středním podnikům, čímž se uvolní úvěrová kapacita. Program podpoří zavádění technologií šetrných k životnímu prostředí, zejména prostřednictvím spoluinvestování do fondů rizikového kapitálu, které poskytují kapitál podnikům investujícím do ekologicky zaměřených inovací. Poskytne rovněž záruky malým a středním podnikům pro dluhové financování, mezaninové financování a mikroúvěry. Celkově se očekává, že těchto nástrojů v letech 2007 až 2013 využije 350 000–400 000 malých a středních podniků.

Iniciativa JEREMIE bude kombinovat granty z Evropského fondu pro regionální rozvoj s úvěrovým kapitálem a dalšími zdroji finančních prostředků na podporu zakládání a rozvoje inovativních mikropodniků a malých a středních podniků v rámci regionální politiky EU. Rovněž bude podporovat převod technologií a vazby mezi podniky, univerzitami a výzkumnými centry a bude zlepšovat dostupnost mikroúvěrů pro subjekty, které případně nemají přístup ke komerčním úvěrům. Finanční prostředky získané z nástrojů programu

[8] Závěrečná zpráva skupiny odborníků o převodech malých a středních podniků, červenec 2002.

JEREMIE lze také kombinovat s opatřeními na podporu podnikání a vytváření institucí financovanými ze strukturálních fondů.

Sedmý rámcový program pro výzkum (2007–2013) bude podporovat nejdůležitější oblasti výzkumu zlepšující evropský potenciál inovací a konkurenceschopnosti. Malé a střední podniky mohou využít programů *Spolupráce* a *Kapacity*. Další možnost pro úvěry Společenství na investice do výzkumu bude představovat *finanční nástroj na sdílení rizik*.

Komise bude při zavádění svých finančních nástrojů a využívání iniciativy JEREMIE úzce spolupracovat s Evropskou investiční bankou (EIB) a s Evropským investičním fondem (EIF). EIB poskytne z vlastních rezerv Evropskému investičnímu fondu mandát na rizikový kapitál ve výši jedné miliardy eur na léta 2007 až 2013. Komise vyzývá členské státy, aby zvýšily finanční prostředky na rizikový kapitál prostřednictvím účinnějšího regionálního využívání programu JEREMIE za účelem využití úplného potenciálu.

Ve snaze zlepšit financování v počátečních fázích podniků bude Komise také podporovat spolupráci mezi aktivitami financovanými Komisí, jako např. *Europe INNOVA* a *PRO-INNO Europe,* a sítěmi, např. *European Business Angels Network (EBAN)*. Členské státy, Komise i nevládní subjekty by se měly v co nejširší míře poučit z příkladů osvědčených postupů.

Komise v současné době přezkoumává pravidla pro státní podpory v oblasti rizikového kapitálu a chce členským státům poskytnout větší pružnost, zejména vyšší mezní hodnoty a možnost povolit navazující investice. Dále se přezkoumávají pravidla státní podpory pro výzkum, vývoj a inovace, včetně pravidel pro podporu nových inovativních společností, ať už přímo nebo prostřednictvím podpůrných služeb.

Co se týče daňových překážek pro investice rizikového a rozvojového kapitálu, svolá Komise skupinu odborníků, která zjistí případy dvojího zdanění a bude se zabývat možnostmi řešení. Dále Komise pracuje na odstranění daňových překážek, se kterými se společnosti potýkají při přeshraničním investování.

Vytváření dlouhodobých politik v oblasti přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům vyžaduje zhodnocení politik na základě kvantifikovatelných výsledků. Lepší údaje usnadňují hodnocení politik a jejich výsledků na úrovni EU i jednotlivých států. To je důležité pro výběr správných přístupů, odstranění byrokracie, posílení role kapitálového investování a zvýšení mobility aktiv. Komise si uvědomuje, jak je důležité mít kvalitní údaje o financování malých a středních podniků a využívat je při sledování vlivu nového finančního prostředí na přístup těchto podniků k finančním prostředkům, a tím zajistit, že na základě tohoto sdělení budou podniknuta určitá opatření.

Podpora z finančních nástrojů EU:
příklad úspěchu

Společnost založená v roce 1991 a zaměřující se na oblast čipových karet obdržela v roce 1995 podporu od neformálního investora (business angel). Společnost se dále rozvíjela a v roce 1999 získala finanční prostředky od prominentního fondu rizikového a rozvojového kapitálu s podporou fondů Společenství.

Tento fond rizikového a rozvojového kapitálu svůj podíl prodal v prosinci 2004 s výnosem více než 18krát vyšším než původní investované finanční prostředky. Uvolněné finanční prostředky byly opět dány k dispozici pro další investice.

Daná společnost je v současné době jedním z hlavních nezávislých dodavatelů součástek a technologie na trhu polovodičů a provozuje celosvětové logistické služby.

5. LEPŠÍ SPRÁVA NA VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI

Ačkoliv v mnoha členských státech mají některé aspekty finančního prostředí dobrou kvalitu, zůstává v jiných členských státech přístup malých a středních podniků k dluhovému financování a rizikovému a rozvojovému kapitálu problematický. Pokud se členské státy vzájemně poučí ze svých politik na základě výše uvedených konkrétních návrhů, pomůže jim to zlepšit výkonnost jejich finančních systémů. Výnos z investic mohou ovlivnit mikroekonomické podmínky, jako např. nepružnost pracovního trhu. Komise proto vítá závazek členských států zavést reformy v rámci lisabonských národních programů reforem.

Malé a střední podniky trpí v důsledku nejasných zákonů o konkursu, pomalých soudních systémů a nedostatečných práv věřitelů. Členské státy by proto měly zlepšit své právní systémy a soudní postupy týkající se kapitálových trhů a dále usilovat o snížení byrokracie a zlepšení právního prostředí pro malé a střední podniky. Zejména nové členské státy mají příležitost rychle zlepšit své finanční systémy, pokud přijmou celosvětově uplatňované osvědčené postupy.

Členské státy by měly prostudovat systémy, které poskytují výhody v oblasti daní a příspěvků na sociální zabezpečení podnikatelům, zaměstnancům a investorům v inovativních malých a středních podnicích plně v souladu s pravidly EU pro státní podpory. Je však třeba takové pobídky pečlivě vyvážit, aby nevytvářely mezní hranice (jako náhlou nutnost platit výrazně vyšší příspěvky na sociální zabezpečení), které by malým podnikům ztížily možnost růstu ve středně velké nebo velké podniky.

Vzhledem k tomu, že investice, a to zejména do rizikového kapitálu, jsou obvykle dlouhodobé, měly by členské státy usilovat o stabilní politiky, které investorům poskytují jistotu. To snižuje účinnost krátkodobých opatření a podporuje dlouhodobá řešení.

Jak členské státy, tak odvětví rizikového a rozvojového kapitálu musí pracovat na zvýšení přitažlivosti rizikového a rozvojového kapitálu jakožto třídy aktiv pro institucionální investory. Investice rizikového a rozvojového kapitálu, které slibují přiměřené výnosy, mohou dobře splňovat dlouhodobé strategie penzijních fondů a pojišťoven. Členské státy by neměly institucionálním investorům bránit v tom, aby rozšířili svá portfolia i na investice rizikového a rozvojového kapitálu. Provedení *směrnice o zaměstnaneckém penzijním pojištění* a jejího „pravidla obezřetnosti“ ve vnitrostátním právu jednotlivých států by mělo umožnit

zaměstnaneckým penzijním fondům, aby se profesionálně rozhodly, zda se vystaví riziku investice do rizikového a rozvojového kapitálu. Tato směrnice a také zjištění dalších zbývajících překážek by pomohlo realizovat v praxi výhody jednotného trhu.

Snadnější přeshraniční investice do rizikového a rozvojového kapitálu

Na jednotném trhu by měli mít profesionální manažeři rizikového a rozvojového kapitálu možnost zvyšovat kapitál a investovat bez ohledu na hranice, aniž by byli znevýhodněni při placení daní nebo museli překonávat výrazné byrokratické překážky. Tak tomu však v současné době v EU není. Vzhledem ke stávajícím 25 odlišným systémům je získání rizikového a rozvojového kapitálu a investování přes hranice složité a nákladné. V důsledku toho jsou evropské trhy rizikového a rozvojového kapitálu roztříštěné a nevyužívají všech příležitostí k růstu.

K překonání právních, regulačních a daňových překážek bránících přeshraničnímu investování rizikového a rozvojového kapitálu jsou nezbytné konkrétní, pragmatické kroky.

Snahy o uznání fondů rizikového a rozvojového kapitálu upravených právními předpisy jednotlivých zemí po celé EU zatím neměly velký úspěch. Skupina odborníků z tohoto odvětví v dohledné době předloží zprávu o právních a regulačních překážkách efektivního přístupu na trh pro manažery fondů rizikového a rozvojového kapitálu.

Členské státy se této problematice musí věnovat. Komise za tímto účelem vyzve zástupce členských států k diskuzi o dalších krocích.

Na druhou stranu si evropští podnikatelé často nejsou vědomi toho, jaké obavy mají investoři, nebo je neberou v úvahu. V důsledku toho nepředkládají své projekty potenciálním investorům právě nejpřesvědčivěji. Profesionálně řízené programy na podporu investic mohou podnikatelům pomoci pochopit výhody a omezení jednotlivých forem financování a naučit je, jak nejlépe prezentovat projekty. Členské státy by měly zavést takové programy na podporu investic ve spolupráci s místními organizacemi, jako např. sítěmi investorů a poradců, kteří mají obecně užitečné zkušenosti.

Na podporu členských států bude Komise pořádat výměny zkušeností, specifické kulaté stoly za účasti finančních institucí a malých a středních podniků, vytvářet skupiny odborníků zabývající se nejlepšími postupy, vypracovávat zprávy a studie. Přitom bude věnovat pozornost zejména jednotnému trhu rizikového kapitálu.

6. ZÁVĚR

Lepší přístup k dluhovému a kapitálovému financování pomůže všem malým a středním podnikům využít jejich potenciál. Politiky navržené v tomto sdělení představují dobrý základ pro takové zlepšení, které by přineslo více pracovních míst a vyšší růst. Pokud nebudou pro inovativní a rostoucí firmy k dispozici finanční prostředky, pak se EU nepodaří dosáhnout ambiciózních cílů v oblasti růstu a nových pracovních míst.

Lisabonské partnerství představuje rámec, v němž mohou členské státy zlepšit přístup malých a středních podniků k financování, například tím, že stanoví a uplatní osvědčené postupy.

Hlavním úkolem nyní je to vše uskutečnit; Komise bude sledovat pokrok v oblasti financování malých a středních podniků a v roce 2009 předloží první zprávu, která bude podkladem pro zprávu o pokroku obnovené lisabonské strategie.

Pro vyšší růst a více pracovních míst Evropa potřebuje:

1. Vyšší růst prostřednictvím investic rizikového kapitálu. Za tímto účelem Komise:

(1) bude usilovat o vytvoření *jednotného trhu pro fondy rizikového a rozvojového kapitálu,* který umožní přeshraniční investování bez zbytečné byrokracie;

(2) *zlepší spolupráci investorů u investic v počáteční fázi, pozornost bude věnovat zejména neformálním investorům (business angels),* a to zejména stanovením a šířením osvědčených postupů;

(3) *bude podporovat vznik profesionálnějších* fondů rizikového a rozvojového kapitálu s většími investicemi, mimo jiné při zavádění nástrojů Společenství (nástroje Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci, JEREMIE).

Orgány Společenství a členské státy by měly vytvořit podmínky umožňující udržitelné ztrojnásobení investic fondů rizikového a rozvojového kapitálu do podniků v počáteční a startovací fázi do roku 2013.

2. Více finančních prostředků od bank na inovace. Za tímto účelem Komise:

(4) uspořádá *kulatý stůl za účasti bank a malých a středních podniků,* na němž se projedná současná situace a navrhnou možnosti zlepšení dlouhodobých bankovních vztahů;

(5) použije nástroje Společenství na *podporu úvěrových programů* zaměřených na inovativní malé a střední podniky;

(6) požádá odborníky o posouzení *výhod systémů daňových úlev* pro nové inovativní společnosti.

3. Lepší správa. Za tímto účelem Komise:

(7) vyzve zainteresované strany, aby uplatňovaly *osvědčené postupy při používání veřejných finančních prostředků* k investicím rizikového a rozvojového kapitálu;

(8) vytvoří nástroje a ukazatele pro *posouzení účinků politik* na financování malých a středních podniků v Evropě;

(9) stanoví a rozšíří osvědčené postupy v *programech na podporu investic*.